

31 Mart hadisesinin iç yüzü nedir ve Bediüzzaman'ın bu olayla irtibatı nedir?

31 Mart Vak'ası diye tarihe geçen bu olay, **14 Nisan 1909** tarihine rastlamaktadır. Tarihçiler bu olayın, kendi zulümlerini örtmek isteyen İttihadçıların, II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesini temin etmek için, İngiliz Gizli Servisi'nin yardımı ile ve İngilizlerin aleti olarak tertipledikleri bir hadise olduğunda ittifak etmişlerdir. Ancak suç, samimi Müslümanlara yıkılsın diye, bir kısım dini sloganlar kullanılmış ve "**şeri'at elden gidiyor**" diye dine ve dindarlara hücum planları hazırlanmıştır. İttihadçılar, kendilerinin tertipledikleri bu olayı, dindarları mürteciler diye suçlayarak dindara yıkmışlar ve maalesef kendileri gibi düşünen tarihçileri de kullanarak, bu olayı en büyük irtica olayı diye takdim etmişlerdir. Böyle bir tertibi fiiliyata dökmek için hem yeterli sebepler vardır ve hem de memleketin bazı halleri böyle bir fitne için alevlendirici özellik arz ediyordu. şöyle ki:

Evvela, 31 Mart Vak'asının sebepleri nelerdi?

A) Bu olayın asıl sebebi, İttihadçıların yaptıkları zulüm ve istibdaddı. İttihadçılar, tam bir zorba kesilmişlerdi ve muhaliflerini sokoklarda öldürecek kadar azıtmışlardı. Mesela, İsmail Mahir Pasa, muhalif gazetecilerden Ahmed Samimi ve Hasan Fehmi Bey İstanbul caddelerinde açıkça öldürüldü ve faili meçhuller artmaya başladı. Sultan Abdülhamid, Meşrutiyetinn gereği icraya karışmıyor ve sadece temsil vazifesini görüyordu. Devlete daha çok hakim olmayı isteyen İttihadçılar, yabancı devletler tarafından Abdülhamid'e karşı bir seyley yapmaya zorlanıyorlardı. Onlar için tek hedef, gölgesinden dahi korktukları Sultan Abdülhamid idi.

B) Osmanlı Devleti'ni yıkma planlarının yapıldığı Meclis'teki vekillerin değişmesi için, millet tam manasıyla kaynıyordu. Ermenistan ve Rum Pontus tartışmalarıyla uğraşan Meclis'teki vekillerden halk rahatsızdı.

C) İcradan uzak tutularak köşesine çekilmeye mecbur edilen Sultan Abdülhamid'in yeniden devlet ve millet lehine harekete geçmesini arzu edenler vardı. Çünkü İttihadçılar, İngilizlerin masası gibi, onu tahttan indirmek için meşgullerdi.

D) Asker siyasete karışmıştı. Aldığı askeri ve dini terbiyeye aykırı işler yapmaya başlamıştı. Mesela Selanik ve Manastır'dan İstanbul'a getirilen III. Orduya ait subayları fiyakasından halk ve diğer ordu mensupları yaka silkmeye başlamışlardı. Bununla kalmayıp İttihadçılar, İstanbul'u korumakla görevli I. Orduyu tahkir ederek, III. Ordu'nun Selanik'teki tümeninden nigahbân-i hürriyet ve muhâfiz-i meşrutiyet adıyla avcı taburlarını İstanbul'a sevk ettiler.

E) Hasan Fehmi Bey başta olmak üzere, faili meçhul olayların artması milleti tedirgin ediyordu.

F) İttihadçılar kendilerine muhalif gördükleri subayları ve hatta askerleri kadro dışı ediyorlardı; açıkça bir tasfiye hareketi başlamıştı. Bu durum da ciddi bir gerginlik sebebiydi.

G) Hürriyet adı altında her türlü ahlaksızlık serbest hale gelmişti. Açıkça şer-i serife aykırı işleri yapan İttihadçılara karşı, halkta ve özellikle de sağını solundan ayıramayan **Derviş Vahdet** gibi bazı dindarlarda, idareye karşı bir nefret oluşmaya başlamıştı.

Bütün bu sebeplerin bulunduğu bir ortamda, özellikle 24 Temmuz 1908 - 14 Nisan 1909 tarihleri arasında, her iki tarafa ait gazeteler, gerginliği artırıcı yayınlar yapıyorlardı. Partiler, sanki bir iç savaş olacak gibi fedai yazmaya başlayan cemiyetler kurmaya başladılar. İttihadçılar, zafer sarhoşluğuyla baskı ve zorbalıklarını daha da artırmaya başladılar. Sınırsız hürriyet anlayışı, askerlere kadar aşıldı ve erler subaylara itaat etmez hale geldiler. Dine ve ahlaka aykırı bazı şeyler, askerlere telkin edilmeye başlandı. Orduda itaat ve ahlak bozulmaya başlayınca, dinde hassas ama muhakeme-i akliyede eksik olan bazı nâdânlar, iyilik yapıyorum zannıyla bazı fitne tohumlarını ekmeye başladılar. Hürriyetin yanlış anlaşılması ve tatbik edilmesi sonucunda, devletin idaresi cahillerin elinde kaldı ve herkes kendi başına hareket eder hale geldi. İstanbul serseri mayınlarla dolu bir hale gelmişti.

İşte İngiliz Gizli Servisi'nin tahrikleriyle hareket eden İttihad ve Terakkiciler, 31 Mart 1325 günü yani 14 Nisan 1909 tarihinde, gergin durumu fırsat bilerek tertiplerini fiiliyata dökmeye karar verdiler ve III. Ordudan getirdikleri avcı taburlarına mensup neferlerin fişegini patlattılar. Başlarında tek bir subayın dahi bulunmadığı ve sadece başçavuş ve çavuşların komuta ettiği bu erler, **"şeri'at isterüz"** deyü isyan ettiler. Ayasofya ve Sultanahmed Camii önlerinden toplanan kalabalık, Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa ile Meclis-i Meb'usan Reisi Ahmet Rıza Bey'in azlini ve bütün İttihadçıların sürgün edilmelerini istiyorlardı. Yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı, isyan eden askerlere, başta hamallar olmak üzere her çeşit insan karışmıştı.

Görünürde İttihadçılara karşı, şeriatı ve onun teminatı olan Abdülhamid'i kurtarmak için yapılmış bir isyandı. Ancak tamamen İttihadçıların ve İngiliz Gizli Servisi'nin, Abdülhamid'i tahttan indirmek ve bu arada dindar halkı da ezerek gözdağı verilmek için yapılmış bir tertipti. Bu serseri mayın gibi isyan eden askerler, İttihadçıların ileri gelenlerinden Ahmet Rıza Bey zannederek Adliye Nâziri Nâzım Paşa'yı ve Gazeteci Hüseyin Cahid zannıyla da Milletvekili Emir Şekib Arslan Bey'i öldürdüler. Sultan Hamid, II. Tümen kumandanını çağırarak âsileri dağıtmasını istedi; ancak Padişah'ın talimatını dinlemeyen komutan Ordu Komutanından emir almadığını söyleyecek kadar alçalmıştı. Maalesef İttihadçı olan ve sonradan bu haline çok pişman olan Mahmud Muhtar Paşa ise, emir vermemekte direndi. Daha sonra isyan eden bu cahil askerlere, kendileri gibi cahil olan hamallar ve de sağını solundan fark edemeyecek

kadar ahmak olan bazı dindarlar da katıldı. Zaten İttihadçuların muhalifleri de böyle bir fırsat bekliyordu. Onlar da akıllı hareket edemediler. İş, çığırından çıkmıştı. Bediüzzaman başta olmak üzere, bir kısım akıllı İslam alimleri, askerlere ve hamallara, bunun bir oyun olduğunu ve oyuna gelmemeleri gerektiğini ikaz ettiler. Hatta Bediüzzaman, bir nutuk ile sekiz taburu itaata getirmişti.

İttihadçılar, İngilizlerin aleti olmuşlar ve bütün Müslümanların ümidi haline gelen Abdülhamid'i indirmekten başka gaye gütmemişlerdir. Bu olayı kendileri tertip etmelerine rağmen, ısrarla bir irtica olayı olduğunu ifade etmeleri, günümüze kadar gelen devlet ile milletin arasını açmak âdetinin kötü bir başlangıcı oldu.

Fırsatı ganimet bilen İttihadçılar, olaylar büyüyünce, Selanik'ten Hareket Ordusu adını verdikleri kuvvetleri, Padişah'ı kurtarmak gibi yalancı bir sloganla İstanbul'a sevk etmeye başladılar. Bu hareket ordusunun sadece kumandanı olan Mahmut Şevket Paşa Müslüman ve Türk'tü. Askerlerin çoğu, yağmacı ve Müslüman katili olan Makedonyalıları. Tam bir çapulcu ordusuydu. Olayın vahametini anlayan İstanbul'daki generaller ve özellikle I. Ordu Komutanı Nazım Paşa, Sultan Abdülhamit'e müdahale etmeleri gerektiğini anlattılsa da, Müslümanı Müslümana kırdırmayacağını söyleyen Padişah, onlara gerekli talimatı vermedi. I. Ordu Kumandanı Nazım Paşa'ya, Hareket Ordusu'na silah çekmemeleri için yemin bile ettirdi. 25 Nisan'da Hareket Ordusu, Yunan ordusu gibi davrandı ve Yıldız Sarayı'nı yağmaladı. Kütüphane dışında Padişah'ın altın arabasını bile parçalayıp götürdüler. Daha sonra da 27 Nisan 1909'da Meclis-i Umumi'yi toplayarak Abdülhamit'i hal' kararını silah zoruyla çıkardılar. En önemli ithamları, 31 Mart Vakasını tertip etmekle suçlamak idi. Hâlbuki bu tamamen yalandı. I. Orduya talimat vermemekte direnen Padişah, Müslümanı Müslümana kırdırmakla itham ediliyordu.

Kısaca 31 Mart Olayı, İttihadçuların tertipledikleri bir fitneydi; ancak muhalifleri olan Kâmil Paşazâde Said Paşa, İsmail Kemal Bey, muhalif gazetecilerden Mizancı Murad ve Volkan Gazetesi baş yazarı Derviş Vahdeti gibi bazı safdiller de durumdan pasta çıkarmak uğruna ateşe körükle gittiler ve fitne ateşini söndürmek yerine daha da alevlendirdiler. **Neticede düşmanlar kâr etti; devlet, millet ve din zarar etti.** Çünkü kurulan Divan-i Harbi-i Örfî çok masumları idam sehpalılarında sallandırdı. Din düşmanı kesimlerin eline de tam bir irtica sermayesi verilmiş oldu. Bediüzzaman gibi allâmeler bile, 31 Mart Olayı ile suçlandılar; ama beraat ettiler. (1)

Dipnot:

1. Kur'an, Ahmed Bedevi, *Inkilap Tarihi ve Jön Türkler*, sh. 276 vd.; Osman Nuri, *Abdülhamid-i Sâni ve Devr-i Saltanat*, I/111; Danışmand, *Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. II; Öztuna, *Osmanlı Devleti Tarihi*, I/616-619; Bediüzzaman Said Nursi, *Âsâr-i Bedî'iyye*, sh. 309, 316-317, 324, 395-396, 441; *Mektûbât*, sh. 429; Badilli, *Tarihçe-i Hayat*, I/235-260.

“Tarihçiler bu olayın, kendi zulümlerini örtmek isteyen İttihadcilerin, II. Abdülhamid’in tahttan indirilmesini temin etmek için, İngiliz Gizli Servisi’nin yardımı ile ve İngilizlerin aleti olarak tertipledikleri bir hadise olduğunda ittifak etmişlerdir.”

(bk. Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, Yeni Dünya Dergisi - Araştırma.)